

**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke gegevensverkeer**

**Beraadslaging VTC nr. 28/2017
van 13 september 2017**

Betreft: Aanvraag tot machtiging voor het meedelen van persoonsgegevens van leerlingen die huisonderwijs volgen door de Examencommissie van het agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) aan de Onderwijsinspectie in het kader van controle op de kwaliteit van het huisonderwijs.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

1. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna: "de VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");
5. Gelet op de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (hierna "WRR");

6. Gelet op de wet van 5 mei 2014 houdende verankering van het principe van de unieke gegevensinzameling in de werking van de diensten en instanties die behoren tot of taken uitvoeren voor de overheid en tot vereenvoudiging en gelijkschakeling van elektronische en papieren formulieren (hierna "wet van 5 mei 2014"), inzonderheid artikel 5;

7. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB van 13 februari 2001");

2. VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

8. Gelet op de aanvraag ontvangen op 4 juli 2017;

9. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van AHOVOKS van 27 april 2017;

10. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van de Onderwijsinspectie, ontvangen op 16 augustus 2016;

11. Gelet op de bespreking van het dossier op de vergadering van de VTC van 13 september 2017;

12. Beslist op 13 september 2017 als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

13. In België is er leerplicht en geen schoolplicht. Dit wil zeggen dat kinderen of jongeren niet noodzakelijk ingeschreven moeten zijn in een erkende school om te voldoen aan de leerplicht. Kinderen en jongeren kunnen ook voldoen aan de leerplicht door het volgen van huisonderwijs. De kwaliteit van het huisonderwijs wordt momenteel op twee manieren gecontroleerd: er is de verplichte deelname aan de examencommissie en er zijn de controles van de Onderwijsinspectie. Om deze controlebezoeken goed te kunnen voorbereiden en dus ook goed te kunnen uitvoeren, heeft de Onderwijsinspectie nood aan enkele cruciale gegevens. Een deel van deze gegevens kan de Onderwijsinspectie terugvinden op de decretaal verplichte "verklaring van huisonderwijs". Hiervoor werd een machtiging¹ verleend aan de Onderwijsinspectie om persoonsgegevens te verkrijgen van het Agentschap voor Onderwijsdiensten.

¹ Beraadslaging VTC nr. 38/2016 van 12 oktober 2016

14. Dat betekent dat de onderwijsinspectie beschikt over de naam en het adres van de leerling, de naam van de lesgever, maar dat het niet beschikt over een aantal cruciale gegevens over de leerling zelf, met name zijn inschrijving en resultaten bij de examencommissie. Daarom heeft de Onderwijsinspectie ook nood aan informatie of een leerling effectief ingeschreven is bij de examencommissie en of de leerling daar al dan niet succesvol examens aflegde. Deze informatie is terug te vinden in de databank van AHOVOKS.

III. ONDERZOEK VAN DE AANVRAAG

A. ONTVANKELIJKHEID

15. Het betreft de identificatiegegevens van leerlingen. De personen worden geïdentificeerd aan de hand van hun rijksregisternummer en andere persoonsgegevens. In casu betreft het dus een latere verwerking van gegevens die informatie bevatten omtrent een geïdentificeerde natuurlijke persoon. Deze gegevens kunnen dus als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP, gekwalificeerd worden.

16. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing².

17. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie³ een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens

² Art. 3, §1 WVP.

³ Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders, en de wateringen, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringen;

9° de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

18. De unieke identificatie van de persoon gebeurt op basis van het rijksregisternummer. De VTC is sinds 14 juni 2014 bevoegd om het gebruik van het rijksregisternummer te machtigen samen met een door haar te machtigen gegevensstroom.⁴

19. Overeenkomstig artikel 5, 1ste lid, 1° en artikel 8 van de WRR, wordt machtiging verleend om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken: *"aan de Belgische openbare overheden voor de informatiegegevens die zij gemachtigd zijn te kennen uit hoofde van een wet, een decreet of een ordonnantie"*.

20. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij het Agentschap AHOVOKS⁵, een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid, behorend tot het Vlaams Ministerie van Onderwijs & Vorming. Bijgevolg is AHOVOKS een "instantie" in de zin van artikel 4, § 1, 10° van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, en valt bijgevolg onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

21. De VTC is derhalve bevoegd om voorliggende machtigingsaanvraag te behandelen.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

22. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.

⁴ Artikel 5 van de wet van 5 mei 2014 (*B.S.* 4 juni 2014).

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2015 tot fusie van het intern verzelfstandigd Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen en het intern verzelfstandigd Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming.

Oorspronkelijk doeleinde van de gegevensverwerking:

23. De Examencommissie voor het secundair onderwijs is een instelling die werkzaam is binnen het Vlaamse ministerie van Onderwijs en Vorming. De Examencommissie is bevoegd om examens te organiseren die leiden tot een getuigschrift of diploma van het secundair onderwijs. Ongeacht vooropleiding, leeftijd of nationaliteit kan iedereen die dit wenst zich inschrijven voor deze examens. Krachtens artikel 127 van de Grondwet is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de organisatie van het onderwijs binnen haar territorium.

24. Binnen de bevoegdheid die haar door de Grondwet wordt verleend, richtte de Vlaamse Gemeenschap een examencommissie voor het voltijds secundair onderwijs op. De instelling werd opgericht met als doel het uitreiken van diploma's en getuigschriften van het secundair onderwijs, in de praktijk voornamelijk aan leerlingen die buiten het reguliere leerplichtonderwijs vallen.

25. Bij Besluit van de Vlaamse Regering van 24 april 2009 werd het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) opgericht. In artikel 4, 2°, c) wordt haar de taak opgedragen om de examens te organiseren met het oog op het behalen van een toelatingsattest, studie- of kwalificatiebewijs. Hieronder wordt ook de organisatie van de examencommissie secundair onderwijs begrepen.

26. De regelgeving met betrekking tot de Examencommissie staat in art 256 ev. van de codex secundair onderwijs. Om het diploma secundair onderwijs uit te kunnen reiken, moet de examencommissie over authentieke gegevens van de kandidaat beschikken. Zij doet hiervoor beroep op de kruispuntbank sociale zekerheid.

Doeleinde van de verdere verwerking:

27. In Vlaanderen kunnen leerplichtige jongeren hun leerplicht vervullen door zich in te schrijven in een school erkend door de Vlaamse overheid, of door huisonderwijs te volgen. Het huisonderwijs wordt door de ouders georganiseerd, wat niet betekent dat de ouders het zelf moeten geven. Het toezicht op de kwaliteit van het Vlaams onderwijs, is toevertrouwd aan de Onderwijsinspectie, die in naam van de overheid de kwaliteit controleert.⁶

⁶ Artikel 26ter van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 110/31 van de codex secundair onderwijs, alsook de artikelen 10 decies1 en 10 decies2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 25/2/1997 betreffende de controle op de inschrijving van leerlingen in het basisonderwijs en de artikelen 14 undecies1 en 14 undecies2 van het besluit van de Vlaamse regering van 16/9/1997 betreffende de controle op de inschrijving van leerlingen in het secundair onderwijs of in het stelsel van leren en werken.

28. Het toezichtkader dat decretaal en reglementair is uitgewerkt voor de controle op het huisonderwijs, is minder uitgebreid dan voor de kwaliteitscontrole bij scholen. Er zijn geen erkenningsvoorwaarden, enkel decretaal en reglementair vastgelegde doelstellingen en beoordelingscriteria. Eén van de criteria handelt over het voorzien van een evaluatie van de onderwijsdoelen. En hier is het van cruciaal belang om te controleren of een leerling huisonderwijs al dan niet ingeschreven is bij de centrale examencommissie, en of hij slaagt op de afgelegde examens.

29. De VTC is van oordeel dat het doeleinde in randnummer 27 e.v. welbepaald en uitdrukkelijk omschreven is in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP.

30. Aangaande de vereiste van verenigbaarheid met het oorspronkelijk doeleinde, wijst de VTC erop dat de geplande verwerkingen, mogelijk gedeeltelijk bestaan uit latere verwerkingen van gegevens die oorspronkelijk voor andere doeleinden werden verwerkt. De rechtmatigheid van deze latere verwerkingen is dus afhankelijk van hun verenigbaarheid met de oorspronkelijke verwerking.

31. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, mogen persoonsgegevens immers niet verder worden verwerkt op een wijze die, rekening houdende met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen, onverenigbaar is met die doeleinden.

32. Enerzijds, uitgaande van het oorspronkelijke doeleinde van de gegevensverwerking, namelijk leerplichtcontrole, behoort het tot de redelijk verwachtingen van de betrokkenen dat hun gegevens worden overgemaakt aan de dienst bevoegd voor het uitvoeren van controle op de kwaliteit van het onderwijs. Hierdoor kan geoordeeld worden dat de doeleinden van de latere verwerking verenigbaar zijn met dat van de oorspronkelijke verwerking.

33. De wettelijke basis van deze regeling werd reeds vermeld in de vorige paragrafen. De toekomstige doelen zijn rechtmatig te noemen.

34. Niettemin moet wel rekening gehouden worden met de belangen van de betrokkenen. Vandaar dat de vereisten van transparantie en beveiliging een doorslaggevende rol spelen (*infra*).

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

35. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.

36. De Onderwijsinspectie heeft nood aan volgende gegevens van AHOVOKS:

Identificatiegegevens van de leerling - rijksregisternummer - naam - voornaam	Deze gegevens zijn noodzakelijk om ondubbelzinnig de kinderen te kunnen identificeren. Het rijksregisternummer is niet voldoende, omdat er ook kinderen zijn ingeschreven in huisonderwijs zonder rijksregisternummer. De gegevens zijn vereist voor risico- inschatting en organisatie van de controle
Het antwoord op volgende vragen: Is de leerling ingeschreven bij de examencommissie? Voor welke examens heeft de leerling ingeschreven? Heeft de leerling examens afgelegd bij de examencommissie? Is de leerling geslaagd voor de afgelegde examens? Wanneer is de leerling geslaagd?	De gegevens zijn vereist voor een risico- inschatting en organisatie van de controle

37. Het identificatienummer van het Rijksregister is de unieke sleutel om de betrokken leerling/student te identificeren en de uitwisseling van de gegevens te faciliteren.

38. Op basis van de hierboven geanalyseerde elementen kunnen de gegevens worden beschouwd als relevant evenredig en niet overmatig voor het doeleinde, vermeld in randnummer 27 e.v.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

39. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.

40. Onderwijsinspectie zal de gegevens bewaren gedurende 1 jaar of tot op het ogenblik dat het dossier is afgehandeld.

41. De VTC kan akkoord gaan met deze bewaartermijn.

B.2.3. Frequentie van de toegang

42. De gegevens worden periodiek opgevraagd.

43. Elk schooljaar kunnen nieuwe leerplichtigen instromen in huisonderwijs. Huisonderwijs start normaliter bij het begin van het schooljaar, maar in 3 gevallen kan men tijdens het schooljaar overstappen. De Onderwijsinspectie dient te allen tijde een selectie te kunnen maken (op basis van vooraf bepaalde criteria) die wordt gecontroleerd.

44. De VTC kan akkoord gaan met deze frequentie.

B.2.4. Duur van de machtiging

45. De mededeling van de gegevens wordt gevraagd voor onbepaalde duur omdat de taken van de Onderwijsinspectie niet beperkt zijn in de tijd.

46. De VTC gaat akkoord met een onbepaalde duur.

B.2.5. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

47. Bij de Onderwijsinspectie hebben ongeveer 130 inspecteurs toegang tot de gegevens.

48. De VTC herinnert eraan dat ervoor gezorgd moet worden dat de toegang tot de gegevens beperkt wordt tot de taken en het werkgebied waar iedere betrokkene voor bevoegd is.

49. Zoals artikel 12 van de WRR het vereist, moet de aanvrager een lijst opstellen van de personen die het identificatienummer van het Rijksregister gebruiken. Die lijst moet voortdurend worden bijgewerkt en ter beschikking worden gehouden van het Sectoraal Comité van het Rijksregister.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

(artikelen 4, §1, 1°, en 9 tot 15bis, WVP)

50. Artikel 9 WVP voorziet in een verplichting tot informatie van de betrokken personen van wie persoonsgegevens worden gebruikt.

51. Indien de verantwoordelijke voor de verwerking de gegevens niet rechtstreeks bij de betrokkene heeft verkregen, kan evenwel op deze informatieverplichting een uitzondering worden gemaakt indien de registratie of de verstrekking van de persoonsgegevens verricht wordt met het oog op de toepassing van een bepaling voorgeschreven door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie. Op grond van artikel 9, §2, 2e lid, b), WVP is in een dergelijke situatie een vrijstelling van informatieplicht van kracht.

52. Deze vrijstelling neemt echter niet weg dat de VTC er zich kan van vergewissen of er passende waarborgen worden voorzien voor de bescherming van de rechten van de betrokkenen.

53. De betrokkenen worden geïnformeerd over de gegevensoverdracht door het examenreglement van de Examencommissie. Dit examenreglement is het contract tussen de kandidaat en de Examencommissie en het bevat de wederzijdse rechten en plichten. Elke kandidaat moet dit Examenreglement goedkeuren alvorens hij kan deelnemen aan examens.

54. De VTC bepaalt dat de betrokken entiteiten de doorgifte van de gegevens in het kader van het in deze machtiging besproken doeleinde vermelden op hun website.

B.4. EXTERNE VERWERKERS EN DIENSTENINTEGRATOREN

55. De externe verwerker is HB-Plus.

56. De gegevensoverdracht verloopt niet via een dienstenintegrator. De tussenkomst van een dienstenintegrator biedt in casu geen meerwaarde.

B.5. BEVEILIGING

57. De gegevens worden eenmaal per jaar via een geëncrypteerd ZIP-bestand per mail overgemaakt aan de Onderwijsinspectie. Het paswoord van het ZIP-bestand wordt via een ander kanaal geleverd.

58. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om de Onderwijsinspectie toegang te geven tot de gegevens bij AHOVOKS eerder dan een kopie van de gegevens te verstrekken. Bij een toegangssysteem kan controle via loggings gebeuren. De VTC is van oordeel dat in principe moet vermeden worden dat inspectiediensten over kopieën van

persoonsgegevens beschikken. Aangezien het hier gaat om een beperkte set van persoonsgegevens die gedurende een beperkte termijn worden bewaard, kan de VTC akkoord gaan om een uitzondering op dit principe toe te laten.

B.5.1. Op het niveau van de aanvrager en van de instantie die de gegevens zal doorgeven

59. AHOVOKS en de Onderwijsinspectie hebben een informatieveiligheidsconsulent die instaat voor het hele ministerie. De veiligheidsconsulent van Beleidsdomein Onderwijs en Vorming, waartoe AHOVOKS en Onderwijsinspectie behoren, is gekend bij het Sectoraal Comité van de Sociale Zekerheid en van de Gezondheid en bij de VTC. Uit de vroeger meegedeelde stukken⁷ blijkt dat er voor het beleidsdomein een veiligheidsbeleid en veiligheidsplan is.

IV. BESLUIT

60. De VTC machtigt de mededeling van persoonsgegevens van leerlingen voor de doeleinden en onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging. De VTC staat hierbij het gebruik van het rijksregisternummer toe.

61. Verleent de machtiging voor onbepaalde duur.

62. De VTC wijst op de opmerking in randnummer 58.

63. De VTC bepaalt dat de betrokken entiteiten de doorgifte van de gegevens in het kader van het in deze machtiging besproken doeleinde vermelden op hun website.

De Voorzitter,
Willem Debeuckelaere

⁷ Ontvangen naar aanleiding van de machtiging VTC nr. 12/2012 van 25 juli 2012 en VTC nr. 11/2013 van 17 april 2013 en verder aangevuld bij brief van 11 oktober 2013.